

PREDAREA/ÎNVĂȚAREA LIMBII ROMÂNE ȘI A LIMBAJULUI MEDICAL ÎNTRE TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE (PREZENTARE DE MANUAL)

Eugenia Mincu, Argentina Chiriac, Silvia Nastasiu

Catedra Limba Română și terminologie medicală, USMF “Nicolae Testemițanu”

Summary

Teaching and learning the romanian language and the romanian medical language between tradition and innovation (the presentation of the textbook)

The knowing of Romanian language and Romanian medical terminology by both native and international speakers is a necessity generated by the socio-professional environment which exists in the Republic of Moldova. The continuous and qualitative modernization of the courses that we propose to medical students is pervasive. In this communication the authors propose an innovative concept in the methodology of teaching/learning the Romanian language and Romanian medical language at the SMPHU “Nicolae Testemițanu”.

Rezumat

Cunoașterea limbii române și a limbajului medical românesc de către studenții alolingvi, autohtoni și internaționali, este o necesitate generată de mediul socioprofesional, existent în Republica Moldova. Modernizarea continuă și calitativă a cursurilor pe care le propunem mediciniștilor este omniprezentă. În prezenta comunicare autoarele propun o concepție inovatoare în metodologia predării/învățării limbii române și a limbajului medical românesc la USMF “Nicolae Testemițanu”.

Ce nu știi pedagogii și știe bunul simț românesc: “Nu da povață celui care nu te ascultă. Însetează-l întâi. Pune-l în situația de a ți-o cere. Și pe urmă spune-i – dacă ai ceva de spus”. Constantin Noică

Actualitate

Prezentul manual este destinat studenților mediciniști alolingvi, autohtoni și internaționali, care și-au format un suport lingvistic cotidian și dețin cunoștințe generale de medicină. Manualul cuprinde cursul *Limba română și terminologie medicală*, preconizat pentru anul II de studii la USMF “Nicolae Testemițanu”.

Obiectul de studiu

Manualul propune teme de cultivare a limbajului medical, a terminologiei medicale, cu aprofundarea cunoștințelor de limba română, axate pe texte de medicină: anatomie, histologie, fiziologie, clinică etc.

Obiectivele

1. Suscitarea interesului și cultivarea respectului versus limba română și sporirea nivelului de motivare în studierea disciplinei *Limba română și terminologie medicală*, dat fiind faptul că manualul este destinat studenților de diverse etnii.
2. Cultivarea abilităților în vehicularea cunoștințelor de limba română și limbaj specializat (aspecte oral/scris) întru implementarea acestora în funcție de diferite contexte (curriculum universitar, curriculum socioprofesional etc.).

La nivel de cunoaștere și de înțelegere:

- să explice misiunea instituției de învățământ, în care-și face studiile;
- să argumenteze necesitatea și importanța inițierii unui asemenea studiu (formarea motivației);
- să înțeleagă, să posede cunoștințe de gramatică, cunoștințe uzuale și cunoștințe de terminologie medicală în limba română;
- să promoveze deprinderi educaționale, să deosebească valoarea de nonvaloare, să propage respectul față de limba română, explorând-o ca limbă de acumulare de noi informații (terminologie medicală), aspect indispensabil formării personalității medicului;
- să educe principii de toleranță sănătoasă, a înțelegerii și respectului față de popoarele conlocuitoare;
- să fie capabil să asculte, să discute, să prezinte, să respingă și să justifice ceea ce gândește;
- să-și asume responsabilități pentru autoinstruire și să-și cultive abilități de învățare continuă.

La nivel de aplicare:

- să argumenteze necesitatea studierii cursului Limba Română și terminologie medicală, creând un climat psihologic favorabil și prevenind eventualele blocaje;
- să promoveze un studiu de diagnosticare: însușirea materiei nu este un control, rezultatele individuale în posedarea limbii române și terminologiei medicale vor servi la analize etimologice, morfologice, lexicale, la formarea unei axe lingvistico-terminologice, la autoafirmare;
- să compare terminologia medicală standard (internațională) cu terminologia medicală autohtonă, identificând avantajele și dezavantajele terminologiilor;
- să clasifice informațiile acumulate la cursuri în informații de bază (minim lexical obligatoriu) și informații adjuvante, să sistematizeze informația;
- să exerseze în limba română – exersarea indică o treaptă calitativ superioară în însușirea unei limbi și este un aspect indispensabil în procesul de comunicare: făcând abstracție de limba în care se comunică, informația concentrează la maxim atenția.

La nivel de integrare:

- să învețe să știe, să cunoască realitatea trecută, prezentă sau virtuală; să învețe a învăța în permanență, să se apropie în mod autonom de valorile culturale;
- să învețe să acționeze ajungând la o competență pragmatică în medicină (ca domeniu de activitate);
- să învețe să facă față diverselor și complexelor situații socioprofesionale:
niveluri de comunicare: medic → pacient;
  medic → medic;
  medic → mapamond.
- să învețe să pună în valoare personalitatea, să se perfecționeze continuu acumulând cunoștințe medicale, promovând un status etico-moral al medicului prin obiectivitate, nepărtinire, probitate, universalitate și înalt profesionalism;
- să trăiască valorile culturale, profesionale, socio-economice, să le promoveze, dar și să le amplifice prin propriile acte de investigație;
- să determine obiectivele sociale ale medicinei, apreciind menirea medicinei în perspectiva dezvoltării socio-economice;
- să aprecieze importanța cunoștințelor asimilate la USMF „Nicolae Testemițanu” stabilind corelația funcțională dintre experiența universitară și experiența postuniversitară în exercitarea nemijlocită a profesiei;
- să aprecieze situația medicinei în Republica Moldova, corelând-o la medicina universală.

Structură. Manualul este structurat în 20 de lecții, însoțite de *Suport gramatical de cultivare a limbii, Mic dicționar de termeni român-englez-rus, Bibliografie.*

S-a realizat o sistematizare și o unificare de structură, pentru a facilita procesul de predare/învățare a cursului respectiv.

I. Astfel, fiecare lecție conține:

1. Textul de medicină, selectat din surse medicale, ajustat unui nivel propice adecvat conform principiului comprehensiv de însușire a cunoștințelor de medicină.

2. Vocabularul oferă, pe lângă sinonime, antonime etc., și un *Glosar de termeni*, utilizați în text, pentru o mai facilă înțelegere a acestora.

3. Testul de comprehensiune a cunoștințelor de medicină este realizat în baza textului și evaluează cunoștințele recent asimilate prin crearea situațiilor de ambiguitate, ceea ce oferă studentului oportunitatea de a pune la îndoială și de a-și motiva alegerea.

4. Analiza textuală solicită din plin principiul *Repetitio est mater studiorum*, prin mecanismul de: observare → selectare → înțelegere → analiză → însușire → vehiculare (de termeni).

5. Activitățile presupun o sinteză a cunoștințelor de medicină acumulate recent și a cunoștințelor deținute anterior de către mediciniștii alolingvi și stimulează creativitatea studentului. Multitudinea și diversitatea exercițiilor propuse cultivă abilități de comprehensiune, de corelare a noțiunilor, de expunere a opiniei proprii (aspecte oral/scris) etc. în argumentarea de aforisme (*Nu sunt independente nici stomacul, nici rinichii, nici creierul, nici sistemul osos. Omul ca întreg nu poate fi gândit decât biblic. P. Tutea*), în alcătuirea de *cinquan*, în motivarea unei necesități (*Omul are nevoie de creier, ca să...*), în atribuirea de determinative, de acțiuni metaforice unui organ (*mintea înțelege, inima iubește*), unui sistem, în includerea acestora în enunțuri, fapt care orientează și pregătește medicinistul alolingv în a vehicula noi cunoștințe de medicină.

6. Actualizarea pune pe prim plan cunoștințe de gramatică, spre deosebire de compartimentele nominalizate anterior, care solicită indirect aceste cunoștințe. Sunt incluse, în special, exerciții de acord în enunțuri, pentru că implică dezvoltarea de diverse abilități și reprezintă o sinteză a cunoștințelor de gramatică, precum și o înțelegere a textelor de medicină.

7. Testul de capacitate este un test-model (pentru profesor), de care se poate ghida în realizarea altor teste. Ultimele două compartimente sunt complementate de *Suportul gramatical de cultivare a limbii*.

8. Compozițiile. Dialogurile. Compartimentul respectiv are în vizor, în special, cultivarea abilităților de vorbire monologată și dialogată. Compozițiile care au cerința de a include o schemă anumită (percepere → raționament → personalitate → inteligență → creier → cunoștințe → specialist) solicită reproducerea cunoștințelor acumulate la lecție, într-o interpretare originală a studentului. Compozițiile în baza imaginii propuse au rol de a dezvolta competențe *de liberă expunere a ceea ce vede, a ceea ce simte, a ceea cum percepe medicinistul alolingv*; materializate verbal în limba română.

9. Minimum terminologic. Laborator de cuvinte. Acest compartiment propune modele de formare a terminologiei medicale. Astfel se face conexiunea între limbile savante greacă și latină, care formează nucleul terminologiei medicale. Elucidarea mecanismului de formare a termenilor o considerăm benefică pentru memorarea conștientă de către mediciniști a terminologiei medicale, cu utilizare ulterioară în mediul socioprofesional.

10. Rubricile Afecțiuni de (organe, sisteme), ?Știați că... conțin informații suplimentare de medicină și oferă un colorit aparte lecției, aceasta devenind mai interesantă.

11. Temele de cultură și de civilizație conțin articole selectate din diverse surse de informare în masă. Acestea sunt articole de popularizare a medicinei, propuse a fi analizate (prin adnotare) în cadrul lecției. *Înțelepciunea populară despre...* include locuțiuni care conțin denumirea segmentului anatomic sau a sistemului și este o inițiere a medicinistului alolingv în filosofia existențială a poporului român.

Fiecare lecție formează un întreg unitar. Compartimentele lecției sunt subordonate unui generic aparte (ex.: totul despre sistemul osos etc.)

II. Suport gramatical de cultivare a limbii (de la alfabet până la lexic) oferă posibilitatea de a revizui, de a completa anumite curențe de gramatică, de a evalua, de a reactualiza cunoștințele de gramatică. Profesorul are libertatea de a utiliza aceste teme ajustându-le la o lecție sau alta, în funcție de programul său individual, generat de specificul grupei de studenți, de experiența sa, de măiestria profesională. *Suportul* este preconizat pentru elaborarea cursului vizualizat *Gramatica limbii române*.

III. Micul dicționar de termeni român-englez-rus include termeni în trei limbi, situație, care, considerăm, încurajează și facilitează însușirea acestui curs.

IV. Bibliografia conține sursele bibliografice, utilizate în prezentul manual.

Noutatea didactică a manualului rezidă în specificul cunoștințelor propuse a fi însușite (cunoștințe de medicină), precum și în conjuncția originală a tehnicilor tradiționale de predare/învățare cu cele inovatoare.

Concluzii

Considerăm oportun modernizarea procesului predare/învățare a limbii române pentru studenții alolingvi prin introducerea de tehnici inovatoare în ținerea acestui curs la Catedra Limbă română și terminologie medicală USMF „Nicolae Testemițanu”.

EFICIENȚA METODELOR INTERACTIVE ÎN CADRUL ORELOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Victoria Vîntu, Eugenia Mincu

Catedra Limbă Română și terminologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Efficiency of interactive methods of teaching during the romanian language lessons

Our world is permanently changed, fact that can be observed in the scientific area, at the instrumental level, at the level of techniques and technologies, attitudes and behavior. These changes are obvious, also, in the educational system. The methods used during the process of teaching should be modern, interactive, being able to make the lesson interesting and dynamic.

Rezumat

Într-o lume dinamică, schimbarea, progresul se manifestă în plan științific, metodologic, instrumental, la nivelul tehnicilor și tehnologiilor, dar și la nivelul mentalităților, atitudinilor și comportamentelor. Ca urmare, procesul învățării moderne nu poate face abstracție de aceste schimbări. Dimensiunea inovatoare este sesizată, în mod special, la nivelul metodologiei didactice, orientate spre cultivarea procedurilor și tehnicilor moderne, participative, menite să confere lecției dinamism și interactivitate.

Vorbim despre necesitatea inovării în domeniul metodologiei didactice și a căutării de noi variante pentru a spori eficiența activității instructiv-educative din școală, prin directă implicare a studentului și mobilizarea efortului său cognitiv, profesorul Ioan Cerghit afirma:

“Pedagogia modernă nu caută să impună nici un fel de rețetar rigid, dimpotrivă, consideră că fixitatea metodelor, conservatorismul educatorilor, rutina excesivă, indiferența etc. aduc mari prejudicii efortului actual de ridicare a învățământului pe noi trepte; ea nu se opune în nici un fel inițiativei și originalității individuale sau colective de regândire și reconsiderare în spirit creator a oricăror aspecte care privesc perfecționarea și modernizarea metodologiei învățământului de toate gradele.”

Prioritatea absolută, în cadrul lecției de limbă română, trebuie acordată metodelor